# АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА ЩОДО ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ЗАХОДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ІЗ СТВОРЕННЯ БЕЗБАР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ В УКРАЇНІ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ

Ендопротезування — це хірургічна операція, під час якої пошкоджений суглоб замінюють на штучний імплант (ендопротез). Таке втручання проводять, коли інші методи лікування не дають результату, а біль і обмеження рухливості суттєво знижують якість життя. Найчастіше ендопротезують кульшові та колінні суглоби. Це дає змогу людині повернутися до активного життя, зменшити біль і поліпшити функціональність суглоба.

Послуги з проведення хірургічних операцій з ендопротезування покриваються програмою медичних гарантій, а власне імпланти (ендопротези) централізовано закуповує держава. Також ендопротези можуть закуповуватись за кошти місцевих бюджетів в рамках окремих регіональних програм. Таким чином, **послуга з ендопротезування є безоплатною для пацієнта.**

НСЗУ оплачує медзакладам за надану послугу, що включає операцію, анестезію, перебування в стаціонарі від 26 571 до 47 954 грн залежно від типу ендопротезування та застосування підвищувальних коефіцієнтів (зокрема, якщо послуга надається цілодобово в лікарнях з додатковими вимогами).

**Де отримати послуги з безоплатного ендопротезування?**

Щоб зробити послугу доступною, Міністерство охорони здоров'я України наказом від 01.10.2024 № 1666 затвердило перелік закладів охорони здоров'я, які надають послуги з безоплатного ендопротезування суглобів. Саме в ці заклади розподіляються ендопротези, закуплені державним коштом. Наразі таких медзакладів 97, вони є у всіх областях країни.

Загалом, за даними з електронної системи охорони здоров'я, в Україні протягом 2024 року проведено понад 26 тисяч ендопротезувань. У 2025 році в заклади охорони здоров'я буде поставлено понад 23 тисячі (23 260) ендопротезів, які придбані ДП «Медичні закупівлі України» на замовлення Міністерства охорони здоров'я України коштом державного бюджету.

**Наразі у регіони вже поставлено 12 434 одиницю ендопротезів і наборів для імплантації на загальну суму 171,2 млн грн.** Серед них:

- ендопротези колінного суглоба (2 100 одиниць),
- кульшові суглоби цементні (3 108 одиниць),

- ендопротези кульшового суглоба ревізійні (317 одиниць),
- ендопротези колінного суглоба ревізійні зв’язані ротаційні (218 одиниць),
- кульшові суглоби цементні: ендопротези однополюсні з подвійною сферою обертання (1 567 одиниць),
- тотальні ендопротези кульшового суглоба безцементні (5 124 одиниць).

Постачання ще орієнтовно 10,8 тисячі ендопротезів очікуються до кінця року.

Також наказом Міністерства охорони здоров’я України від 26.12.2024 № 2180 затверджено Порядок функціонування електронної системи забезпечення формування та ведення електронної черги з безоплатного ендопротезування пацієнтів.

У випадку планового ендопротезування для отримання послуги пацієнти вносяться до електронної черги. Електронна черга формується та ведеться окремо на базі кожного закладу охорони здоров’я, де надаються такі послуги. Кожен пацієнт, який має медичні показання для проведення планових операцій з ендопротезування, має право бути записаним в електронну чергу в будь-якому закладі охорони здоров’я незалежно від місця його проживання.

При цьому пацієнт має право бути записаним одночасно тільки в одну електронну чергу (тобто лише в один заклад) і лише щодо одного виду суглоба.

Електронна система забезпечення формування та ведення електронної черги на безоплатне ендопротезування почала функціонувати в Україні нещодавно. Це важливий крок для забезпечення ефективної та доступної медичної допомоги пацієнтам із тяжкими захворюваннями та травмами та яким необхідне часткове або повне ендопротезування кульшового, колінного, плечового чи ліктьового суглоба.

Система автоматизує всі процеси запису, адміністрування черги, планування та проведення операцій, що забезпечує прозорість та ефективність процесів ендопротезування. Це дозволяє гарантувати право пацієнтів на безоплатне ендопротезування, забезпечити прозорість реєстрації та формування електронної черги, а також вести облік проведених операцій.

Як працює електронна черга на ендопротезування?

**Реєстрація пацієнта в електронній системі**

Для реєстрації в електронній черзі слід звернутись до закладу охорони здоров’я, який надає послуги з безоплатного ендопротезування. Реєстрація в

електронній черзі здійснюється за заявою пацієнта, яка складається в довільній формі. В ній обов'язково зазначають прізвище, ім'я та по батькові, дати народження, РНОКПП пацієнта та серію і номеру документа, що посвідчує особу пацієнта. Разом з заявою про реєстрацію запису в електронній черзі пацієнт надає консультаційний висновок спеціаліста (форма № 028/о «Консультаційний висновок спеціаліста») та (за наявності) документ, що підтверджує статус пацієнта, який дає право на першочергове проведення операції з ендопротезування. Отримати такий медвисновок можна й після консультації лікаря-ортопеда-травматолога одразу в закладі охорони здоров'я. Для цього потрібно мати направлення від лікуючого (сімейного) лікаря.

Далі лікар вносить дані пацієнта та його медичний висновок в електронну систему. Усі документи пацієнта перевіряються та засвідчуються електронним підписом лікаря.

**Формування електронної черги**

Після перевірки дані пацієнта автоматично вносяться до електронного реєстру на очікування своєї черги. Пріоритет у черзі визначається за критеріями, серед яких медичні показання, терміновість та дата подання заявки.

**Призначення та проведення операції**

Коли підходить черга пацієнта, лікар отримує в системі повідомлення про можливість проведення операції. Лікар телефонує пацієнту, щоб надати інформацію про медичний заклад і пояснити подальші етапи підготовки. Якщо зв'язок встановити не вдалося, пацієнту надсилається повідомлення з відповідною інформацією.

**Забезпечення прозорості**

Після операції лікар оновлює статус пацієнта в системі. Усі зміни записуються у журналі електронної системи та зберігаються безстроково. Такий алгоритм забезпечує прозорість та контроль над процесом ендопротезування, мінімізуючи можливість втручання чи маніпуляцій чергою. Крім цього, електронна система дозволить збирати статистичні дані для прийняття більш ефективних управлінських рішень, контролювати потребу українців в ендопротезуванні та розподіл ендопротезів.

Заклади охорони здоров'я мають щомісяця оприлюднювати на офіційному вебсайті дані про кількість виданих (встановлених) і наявних ендопротезів, кількість осіб, яким проведено операції з ендопротезування, а також кількість

осіб, які зареєстровані в електронній черзі з безоплатного ендопротезування пацієнтів.

**Який стан черги на ендопротезування в Україні: детально про потребу за типами суглобів**

Операції з ендопротезування – це хірургічне втручання, під час якого пошкоджений суглоб замінюють на штучний. Такі операції можуть бути первинними (встановлення протеза вперше) або ревізійними (повторне протезування через знос чи ускладнення після попереднього імпланта).

Наразі в черзі на ендопротезування понад 18 тисяч (18 474) пацієнтів, найбільше – в медзакладах м. Києва (9835). Найпоширеніша потреба — первинне ендопротезування колінного суглоба, в черзі на цю операцію знаходиться понад 9 тисяч пацієнтів (9 889).